

5. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму від 16.05.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_948.
6. Протокол № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20.03.1952 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_535
7. Павлова Т.О. Види конфіскації за чинним Кримінальним кодексом України / Т.О. Павлова // Правова держава. – 2016. – № 23. – С. 135-140.

Ключові слова: спеціальна конфіскація, заходи примусу, інші заходи кримінально-правового характеру.

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент Степаненко О. С.*

**Слухай Лілія Юрївна,
Чиж Людмила Андріївна**

студентки 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНШОЇ ОСОБИ, ПРАВА ЧИ ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ ЯКОЇ ОБМЕЖУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

16 листопада 2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» № 2213-VIII [2]. Однією з новел стало введення нового учасника кримінального провадження, такого як, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування.

До запровадження змін в кримінальних провадженнях проводилися слідчі (розшукові) дії відносно майна осіб, статус яких не закріплювався на законодавчому рівні, і відповідно не був визначений обсяг їх прав. Тому такі особи не мали реальної можливості оскаржити рішення органів досудового розслідування. В абз. 4 п. 2 пояснювальної записки до проекту вищевказаного закону зазначається, що особа, по відношенню до якої (в тому числі її майна) здійснюються процесуальні дії, та яка не є стороною кримінального провадження, має право заявляти клопотання про здійснення кримінального провадження у розумні строки та оскаржувати, зокрема, порушення таких строків [3].

КПК України доповнений п. 16¹ у ч. 1 ст. 3, де вказується, що інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового

розслідування, — особа, стосовно якої (в т.ч. щодо її майна) здійснюються процесуальні дії. Також п. 25 ч. 1 ст. 3, ч. 6 ст. 28, ч. 1 ст. 303 та ч. 1 ст. 308 доповнено новим учасником — інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. До таких осіб можуть відноситися статисти під час пред'явлення особи для впізнання; особи, щодо яких здійснюється досудове розслідування, проте про підозру їм ще не повідомлено; особи, в яких проводиться обшук; інші особи, які беруть участь в кримінальному провадженні.

Також з'являється спеціальний предмет оскарження — рішення прокурора про відмову в задоволенні скарги на недотримання розумних строків слідчим, прокурором під час досудового розслідування. Однак, об'єктивно чинним КПК України не передбачено та чітко не встановлено, які наслідки для органу досудового розслідування та кримінального провадження в цілому несе ухвала слідчого судді щодо визнання бездіяльності слідчого/прокурора про недодержання розумних строків незаконною [5]. Тому відкритим залишається питання щодо встановлення слідчим суддею строку для розслідування, та які дії має вчинити орган досудового розслідування та прокурор, після спливу цих строків.

Безумовно, ці зміни є вагомим внеском у національне кримінальне процесуальне законодавство, адже з моменту набрання Законом чинності, якщо стосовно особи або її майна було проведено бодай одну процесуальну дію, тобто дію, передбачену КПК України, і це дає підстави вважати, що цим були обмежені її права чи законні інтереси, вона автоматично є учасником кримінального провадження [6].

Однак доповнення кримінального процесуального закону виключно поняттям «інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування» є недостатнім для повного гарантування права на захист від незаконного кримінального переслідування. Оскільки новому учаснику кримінального провадження прямо не надано ні право заявляти клопотання (ст. 220 КПК України), ні право на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження (ст. 221 КПК України), які прямо стосуються його прав та обов'язків. Тому необхідно конкретизувати перелік прав та обов'язків інших осіб, права чи законні інтереси яких обмежуються під час досудового розслідування. Вбачається два шляхи вирішення цього питання, зокрема: 1) ухвалення роз'яснення Верховним Судом щодо прав та обов'язків інших осіб, права чи законні інтереси яких обмежуються під час досудового розслідування; 2) доповнити КПК України статтею із зазначенням вичерпного переліку прав та обов'язків інших осіб, права чи законні інтереси яких обмежуються під час досудового розслідування, а також передбачити відповідальність за їх порушення.

Виходячи з вищевикладеного, було б доцільно визначити вичерпний перелік прав та обов'язків за аналогією ст. ст. 56, 57

КПК України, адже інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування є учасником кримінального провадження. Зокрема доречно передбачити такі права: 1) бути повідомленим про свої права та обов'язки; 2) заявляти відводи та клопотання; 3) за наявності відповідних підстав – на забезпечення безпеки щодо себе, близьких родичів чи членів своєї сім'ї, майна та житла; 4) давати пояснення, показання або відмовитися їх давати; 5) оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, суду; 6) мати представника та в будь-який момент кримінального провадження відмовитися від його послуг; 7) давати пояснення, показання рідною або іншою мовою, якою він вільно володіє, безоплатно за рахунок держави користуватися послугами перекладача в разі, якщо він не володіє державною мовою чи мовою, якою ведеться кримінальне провадження; 8) знайомитися з матеріалами, які безпосередньо стосуються слідчих дій, які проводяться стосовно зазначених осіб; 9) застосовувати технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь, відповідно до вимог чинного законодавства; 10) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення; 11) користуватися іншими процесуальними правами. Та такі обов'язки: 1) не перешкоджати встановленню обставин вчинення кримінального правопорушення; 2) не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю у кримінальному провадженні і які становлять охоронювану законом таємницю.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування: Закон України від 16.11.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2213-19>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування: пояснювальна записка до проекту закону від 09.11.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62853
4. Гловюк І.В. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування»: Quo vadis? // Національна асоціація адвокатів України. – 07.12.2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://unba.org.ua/publications/print/2840-zakon-ukraini-pro-vnesennya-zmin->

do-deyakih-zakonodavchih-aktiv-shodo-zabezpechennya-dotrimannya-prav-uchasnikiv-kriminal-nogo-provazhennya-ta-inshih-osib-pravoohoronnimi-organami-pid-chas-zdijsnennya-dosudovogo-rozsliduvannya-quo-vadis.html

5. Аналіз змін до кримінального процесуального кодексу України (практичний аспект) // Адвокатське об'єднання «Правова та економічна держава». – 21.02.2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://protokol.com.ua/ua/analiz_zmin_do_kriminalnogo_protseualnogo_kodeksu_ukraini_\(praktichniy_a_spekt\)/](http://protokol.com.ua/ua/analiz_zmin_do_kriminalnogo_protseualnogo_kodeksu_ukraini_(praktichniy_a_spekt)/)
6. Іванець А. Довгоочікувані зміни до КПК // Взгляд юриста юр. блог к-нин Jurimex 16.11.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://jurblog.com.ua/2017/11/dovgoochikuvani-zmini-do-kpk/>

Ключові слова: інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, права, обов'язки та законні інтереси, оскарження, досудове розслідування, новела КПК.

Науковий керівник: к.ю.н., ст. викладач Мурзановська А. В.

**Шидловська Ірина Юріївна,
Гавенко Анастасія Олексіївна**

студентки 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПІДТРИМКА ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАННЯ ПРОКУРОРОМ В СУДІ

Згідно з п. 3 ч. 1 ст. 3 КПК України державним обвинуваченням є процесуальна діяльність прокурора, що полягає в доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором згідно п. 4 статті 129 Конституції України визначено конституційною функцією прокуратури. Відповідно до ч. 3 статті 36 Кримінально процесуального кодексу України участь прокурора в суді є обов'язковою. Саме підтримання прокурором державного обвинувачення в суді є найбільш публічним виявом діяльності органів прокуратури, що потребує високого професіоналізму та самовідданості. За поведінкою прокурора в суді громадськість досить часто оцінює роботу прокуратури.

Державне обвинувачення у суді має право підтримувати лише одна посадова особа – прокурор. При цьому потрібно враховувати, що у кримінальному провадженні до сторони обвинувачення законодавцем також віднесені слідчий, керівник органу досудового розслідування,